

Redengevende omschrijving boerderij

Kaathoven 26 te Vinkel

gemeente Maasdonk

drs. Elke de Rooij

Objectgegevens

Adres : Kaathoven 26
Postcode : 5383 KV
Plaats : Vinkel

Eigendom : fam. Dollevoet

Algemene gegevens

Oorspronkelijke functie : boerderij
Huidige functie : -
Bouwjaar : 1842
Bezoekdatum : 11 december 2012

Beschrijving

Situering, geschiedenis en hoofdvorm

Ten zuidwesten van het dorp Vinkel ligt het gehucht Kaathoven. Aan de gelijknamige straat bevindt zich een krukhuisboerderij uit 1842. Het gebouw is op enkele meters van de straat gesitueerd en met de nokas van het hoofdvolume haaks daarop gericht. Het perceel is toegankelijk via een oprit rechts van de boerderij. Rechts van de oprit bevindt zich een woonhuis, dat is gebouwd toen de boerderij aan de woonbestemming werd onttrokken. Op het erf staan verder diverse schuren zonder cultuurhistorische waarde.

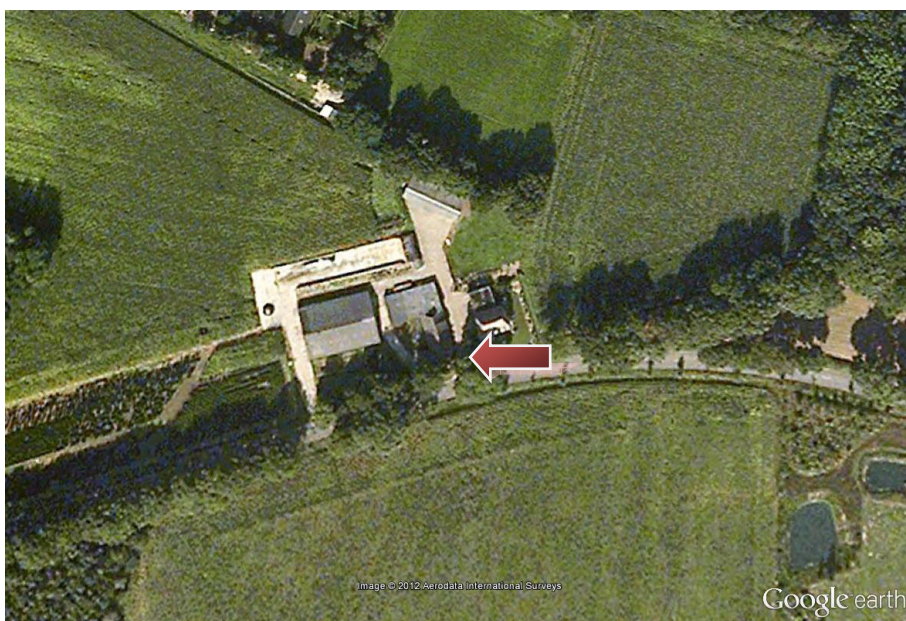
De boerderij werd in 1842 gebouwd door Antonij Reinier Timmers. Tot die tijd was de grond onbebouwd, zo blijkt onder meer uit het Kadastraal Minuutplan van 1811-1832. Een boerderij die iets ten noorden van Kaathoven 26 ligt en wel op het Kadastraal Minuutplan staat, was in 1811-1832 al in bezit van de familie Timmers. De Topografisch Militaire Kaart (Bonneblad) van 1907 is de eerste topografische kaart waarop de boerderij staat ingetekend. Er zijn hier tevens twee bijgebouwen te zien.

Het pand van bescheiden formaat werd gebouwd als hallenhuis, dat wil zeggen met een dragende gebintconstructie en met grote deuren in de kopgevel van het bedrijfsgedeelte. In de loop der jaren is het object verbouwd en aan verschillende zijden uitgebreid tot de huidige vorm. De bouwgeschiedenis is op veel plaatsen afleesbaar. De grootste wijzigingen zijn het krukhuis dat aan de linkerzijde tegen het woonhuis is gebouwd en een uitbreiding van de stal aan de achterzijde tegen het object. Het krukhuis is wel van cultuurhistorische waarde, de stal niet. Die laatste wordt dan ook niet nader beschreven. Voor het pand staan twee oude linden die cultuurhistorisch waardevol zijn.

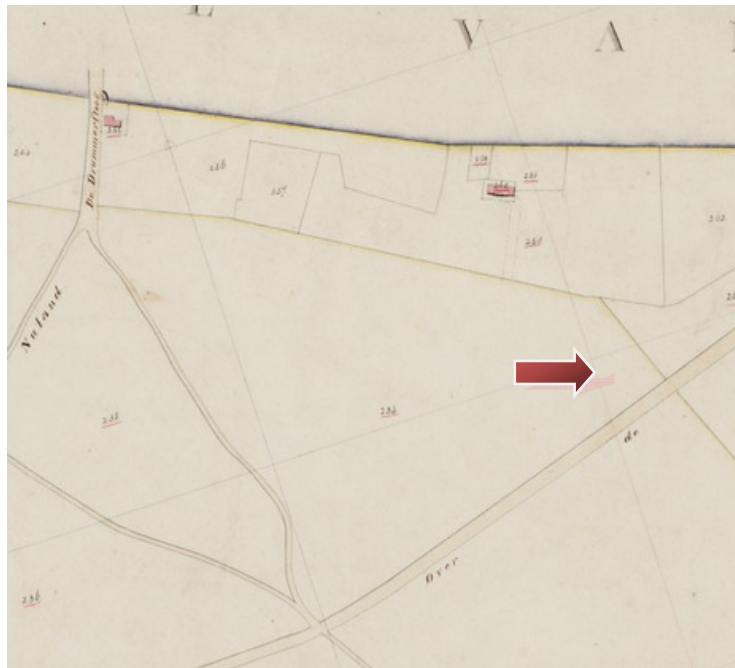
De eenlaags boerderij met L-vormige plattegrond is opgetrokken in rode baksteen, overwegend handvorm maar ook machinaal. De gevels zijn van oorsprong gemetseld in kruisverband, maar grote delen zijn daarnaast in wild verband of halfsteens verband gemetseld. Het gebouw wordt van oorsprong afgedekt door een wolfdak van stro/riet. De kruk is voorzien van een schilddak, dat aan de zijkant in het wolfdak steekt. Het dak is heden ten dage gedekt met asbesthoudende golfplaten. Er is geen schoorsteen meer op het gebouw aanwezig, maar intern bevindt de schouw zich op de scheiding van het voormalige woon- en bedrijfsgedeelte. Op het houtwerk zijn de kleuren wit, donkergroen en okergeel zichtbaar.

*Luchtfoto van Kaathoven. De plaats waar de boerderij zich bevindt is omcirkeld.
Bron: Google Earth*

De boerderij op een luchtfoto. Bron: Google Earth

*Het betreffende gebied op het Kadastraal Minuutplan 1811-1832. De pijl geeft de plaats aan waar nu de boerderij staat.
Bron: www.watwaswaar.nl*

*Een uitsnede van de Topografische Militaire Kaart (Bonneblad) van 1907. De rode pijl wijst de boerderij aan.
Bron: www.watwaswaar.nl*

Voorgevel

Van links naar rechts bevat de begane grond van de voorgevel drie vensters, de voordeur en een opkamervenster. In de twee vensters links bevinden zich de restanten van negenruits schuiframen. Het venster geheel links is voorzien van een gecementeerde lekdorpel. In het kozijn bevinden zich duimen waar luiken aan hebben gehangen. Het tweede venster heeft een gemetselde lekdorpel en houten luiken. Onder dit venster bevindt zich een bouwnaad tussen het oorspronkelijke hoofdvolume en de aangebouwde kruk. Het derde venster bestaat uit een negenruits schuivend onderraam, een drieruits bovenlicht en een gemetselde lekdorpel. In het kozijn zijn duimen aanwezig. De voordeur is een opgeklampte deur in een gesneden kozijn met geprofileerd kalf en een drieruits bovenlicht. De dorpel is gemetseld. Het opkamervenster is vierruits, voorzien van duimen in het kozijn en van een gemetselde lekdorpel. Alle openingen op de begane grond zijn onder strekken geplaatst. Op zolderniveau is de gevel vernieuwd aan het begin van de twintigste eeuw. Hier bevinden zich twee kleine enkelruits draairamen. Ter hoogte van de balklaag zijn diverse smeedijzeren muurankers aanwezig.

Voorgevel van de kruk

Voorgevel oorspronkelijke hoofdvolume

Linkerzijgevel

De linkerzijgevel bevat van links naar rechts drie loopdeuren, twee stalvensters en een loopdeur. De deuren zijn opgeklampt, behalve de tweede, die bevat een grote ruit en is op een later moment in de gevel aangebracht. De getoogde smeedijzeren stalvensters zijn onder een getoogde rollaag geplaatst en voorzien van een gemetselde lekdorpel. Links is geen raam meer aanwezig, rechts is het raam voorzien van roedenverdeling. Direct naast de laatste loopdeur bevindt zich het krukhuis, dat naar voren springt ten opzichte van het hoofdvolume. Dit bevat links opzij een vierruits venster met duimen in het kozijn en ter hoogte van de zoldering een tweeruits raam onder een rollaag. Rechts van het vierruits venster bevindt zich van onder tot boven een grote scheur, mogelijk ook een bouwnaad. Ter hoogte van de balklaag is een smeedijzeren muuranker op de gevel aanwezig. De kopgevel van de kruk is blind. Ook hier markeert een smeedijzeren muuranker de plaats van de balklaag.

Linkerzijgevel

Kopgevel kruk

Rechterzijgevel

Links is het bovenste gedeelte van de rechterzijgevel vernieuwd in halfsteens verband (begin twintigste eeuw). Enkele meters vanaf de hoek bevindt zich laag in de gevel een kelderraam met diefijzers. Rechtsboven het kelderraam bevindt zich onder een getoogde rollaag een getoogd smeedijzeren stalvenster met roedenverdeling en een gemetselde lekdorpel. Vervolgens bevat de gevel een opgeklampte loopdeur, een stalvenster zoals beschreven, een grote deeldeur die boven de dakvoet uitsteekt en het dak ter plaatse optilt, een stalvenster zoals beschreven en ten slotte nog een opgeklampte loopdeur. Hier eindigt de rechterzijgevel van het oorspronkelijke hoofdvolume. Rechts sluit een aanbouw in betonsteen hierop aan.

Rechterzijgevel vanaf de straatzijde

Rechterzijgevel vanaf de achterzijde

Achtergevel

De oorspronkelijke achtergevel is in de aanbouw opgenomen. De gevel is nu gepleisterd en voorzien van een stalvenster zoals eerder beschreven.

Oorspronkelijke achtergevel in de aanbouw

Stalvenster

Interieur

In het interieur is de oorspronkelijke indeling herkenbaar gebleven. De scheiding tussen het voor- en achterhuis, de brandmuur, is nog grotendeels aanwezig. De voordeur komt direct in de voormalige herd uit. Hier bevindt zich een grote schouw, een oorspronkelijk rood geschilderd balkenplafond en een rode plavuizenvloer (de diagonale plaatsing van de tegels is vermoedelijk niet oorspronkelijk). Rechts van de schouw is een doorgang naar het bedrijfsgedeelte. De deur die de opening afsluit dateert uit de jaren 1930 en is hoger dan de opening. Vanuit de herd is aan de rechterkant de voormalige 'opkamer' bereikbaar, waarin zich de keldertoegang bevindt. De kleine gepleisterde kelder is voorzien van een tongewelf. Mogelijk is er in de loop der jaren iets gewijzigd in de indeling, waardoor de 'opkamer' niet boven de kelder is gesitueerd (zoals gebruikelijk), maar ervoor. Het plafond van de kamer is betimmerd en van oorsprong rood geschilderd. Aan de linkerzijde van de schouw zijn twee deuropeningen in de muur. Links is altijd een deur geweest, rechts was mogelijk van oorsprong een bedstede. Links in de schouw is een houten deurtje, daarboven een opening. Hier is voorheen een broodoven geweest, zo blijkt uit het metselwerk aan de andere kant. Het luikje was waarschijnlijk voor de opslag van brandhout. Achterin de schouw zit een lampengat, van waaruit een blik in de stal kon worden geworpen. De schouwlijst wordt gevormd door een eikenhouten ankerbalkgebint met het Romeinse cijfer II. Het is enige ankerbalkgebint dat nog in het gebouw aanwezig is.

De zolderverdieping is in de huidige situatie alleen toegankelijk via een ladder in het bedrijfsgedeelte. Op de zolder is de gemetselde schouw zichtbaar, net als gekapte eikenhouten spanten en sporen van rondhout (naaldhout?). Ook zijn er doorlopende gebintplaten te zien. In het bedrijfsgedeelte ligt een laag balkenplafond dat uit allerlei materiaal bestaat (onder meer een oude ankerbalk). Het bedrijfsgedeelte is van zijgevel tot zijgevel ingevuld met een grupstal met rondhouten repels. De gebinten hier zitten niet met traditionele houtverbindingen in elkaar, maar zijn gespijkerd.

Schouw in de herd

Balkenplafond in de herd

Kelder met tongewelf

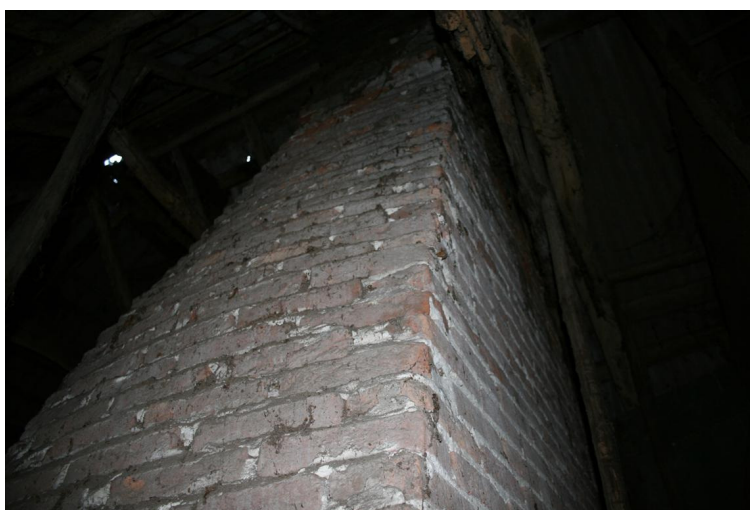
Interieur van de kruk

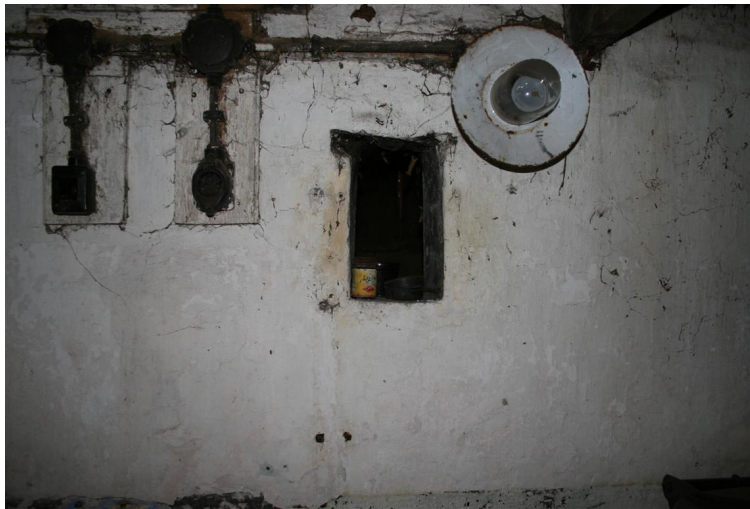
Ankerbalkgebint ter hoogte van de schouw

Gebintplaat op zolder

Schouw op zolder

Lampengat aan de zijde van het bedrijfsgedeelte

Bedrijfsgedeelte met repels

Waardering

Cultuurhistorische waarden

De boerderij is cultuurhistorisch van belang als uitdrukking van de sociaaleconomische en agrarische ontwikkeling van Kaathoven halverwege de negentiende eeuw en aan het begin van de twintigste eeuw. Het object is van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van hallenhuis tot krukhuisboerderij.

Architectuur- en kunsthistorische waarden

Het gebouw is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een kleinschalig hallenhuis uit 1842 met een krukhuis van later datum. Detailleringen zijn eenvoudig, maar karakteristiek voor de bouwperiode en omgeving.

Situationele en ensemblewaarden

De boerderij is van stedenbouwkundige betekenis als onderdeel van de historische bebouwing van het gehucht Kaathoven. Het object is van beeldbepalende betekenis voor zijn omgeving.

Gaafheid en herkenbaarheid

De hoofdvorm van het gebouw is gaaf bewaard gebleven. De indeling van de gevels is met de tijd aangepast aan nieuwe behoeften en ontwikkelingen, zowel op sociaal als op agrarisch vlak. Juist de afleesbaarheid van die ontwikkelingen maakt dat het gebouw cultuurhistorische waardevol is. In het interieur zijn veel cultuurhistorisch waardevolle elementen bewaard gebleven. De indeling is nog goeddeels herkenbaar, net als oorspronkelijke elementen zoals de herd, schouw met broodoven, kelder en het stalgedeelte.

Zeldzaamheid

Vanwege de typologie, de leeftijd en de afmetingen in relatie tot de herkenbaarheid, is sprake van relatieve zeldzaamheid.